

Ieromonahul Grigorie

Patima judecării aproapelui

Traducere din limba greacă:

Cristian Spătărelu

EDITURA EGUMENITA

2019

Cuprins

Prolog	7
1. Clevetirea și judecarea aproapei ...	11
2. Pricinile și felurile judecării aproapei	17
3. Urmările judecării aproapei	27
4. Sfinții îl acoperă pe păcătos	37
5. Îndreptarea aproapei	43
6. Cum se face îndreptarea patimii	47
a) Ce trebuie să evităm	47
b) Ce trebuie să făptuim	55
7. Când ceilalți ne clevetesc	67
Abrevieri	77

1. Clevetirea și judecarea aproapelui

Să vedem pentru început ce sunt clevetirea și judecarea aproapelui. „Clevetirea este atunci când răspândești prin vorbe păcatele și greșelile aproapelui, de pildă când spui că cutare a mințit sau s-a mâniat sau s-a desfrânat... Spunând acestea, deja omul clevetește, adică vorbește cu patimă împotriva cuiva, discută cu patimă despre păcatele aceluia. Clevetirea este când cineva îl învinuiește pe un om, spunând că este mincinos, este mânios, este desfrânat. Căci în felul acesta a judecat însăși dispoziția

sufletului său și a tras concluzii despre întreaga lui viață, zicând că este un astfel de om și ca un astfel de om l-a judecat”³.

Judecarea aproapelui este mai gravă decât clevetirea, pentru că „una e să zică cineva despre un om că a mințit și alta să zică că este mincinos și să-i hotărască astfel întreaga viață”⁴. Întrucât însă clevetirea este prima treaptă a judecării aproapelui, în continuare nu vom mai face deosebire între clevetire și judecarea aproapelui, ci le vom aborda ca pe o singură patimă.

Sfinții Părinți învață că judecarea aproapelui este un păcat înfricoșător spre care ne îndeamnă diavolul.

³ Avva Dorotei, Cuvântul 6, *Opere*, p. 188.

⁴ *Ibidem*.

Sfântul Ioan Scărarul spune: „Demonii ne împing cu putere să păcătuiam sau, dacă nu păcătuiam, să-i judecăm pe cei ce păcătuiesc”. După cum scrie Sfântul, „clevetirea este pruncul urii, lipitoare ascunsă și nevăzută, care sugă și seacă sângele iubirii. Este prefăcătoria iubirii și pricina necurățirii și îngreunării inimii”⁵.

În general omul „izbânzile aproapelui, chiar și atunci când sunt multe și mari, le nesocotește. Însă când acela arată vreun defect, chiar și neînsemnat, îl vede imediat”, îl judecă pe semenul său pentru acesta și îl osândește. „Nu există păcat mai mare și mai ușor de făcut decât judecarea aproapelui... Celelalte păcate au nevoie de timp, de cheltuieli, de grijă

⁵ Cuvântul 10, 13 și 1, *Scara*, pp. 173 și 170.

și conlucrători,... însă în cazul judecării aproapelui nu se întâmplă așa... Așadar întrucât răul acesta se face ușor... iar chinurile și pedeapsa lui sunt înfricoșătoare, pe când câștigul este inexistent,... să ne ferim cu mare luare-aminte de boala aceasta, să acoperim păcatele străine și să nu-i defăimăm public pe cei vinovați”⁶.

Deoarece „judecarea aproapelui este răpirea nerușinată a dreptului lui Dumnezeu și nimicirea aceluia suflet care judecă”, trebuie să ne străduim în toate chipurile să dezrădăcinăm din noi această patimă.

„Chiar dacă l-ai vedea pe cineva păcătuind în ceasul morții lui, nici

⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție* 5, 5, PG 48, p. 675; *Tâlcuire din Vechiul Testament* 2, 10, PG 56, p. 191.

atunci să nu-l judeci. Căci hotărârea lui Dumnezeu este necunoscută oamenilor. Unii au căzut în chip vădit în păcate grave, însă în ascuns au săvârșit fapte bune mult mai mari. În felul acesta au fost amăgiți cei cărora le place să judece”⁷.

⁷ Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul* 10, 15-19, *Scara*, pp.173 și 172.

2. Pricinile și felurile judecării aproapelui

Hristos a spus să nu-i judecăm pe semenii noștri pentru ca nici noi să nu fim judecați de Acela. După aceea ne-a arătat rădăcina din care încolțește patima judecării aproapelui, zicând: *De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, și bârna din ochiul tău nu o iei în seamă? Sau cum vei zice fratelui tău: Lasă să scot paiul din ochiul tău, și iată bârna este în ochiul tău? Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău*⁸.

⁸ Matei 7, 3-5.

Hristos „a asemănat păcatul fratelui cu un pai, iar judecarea aproapelui cu o bârnă. Atât de gravă este judecarea aproapelui, încât întrece aproape orice alt păcat”⁹.

Cuvântul „fățarnice”, pe care l-a folosit Hristos, arată că pricina care ne conduce la judecarea aproapelui este dispoziția noastră fățarnică de a ne îndreptăți pe noi osândindu-l pe semenul nostru.

Pornind de la aceste cuvinte, Sfântul Ioan Gură de Aur scrie: „Acest fel de judecare a aproapelui nu se face din interes, ci din ură față de oameni. Cel ce-l judecă pe aproapele lui își pune masca iubirii de oameni, dar săvârșește lucrarea celei mai mari răutăți: Le aduce semenilor

⁹ Avva Dorotei, Cuvântul 6, *Opere*, p. 188.

săi învinuiri și calomnii exagerate, și răpește locul dascălului, pe când nu este vrednic să fie nici ucenic.

Tocmai de aceea Hristos îl numește fățarnic. Adevărat, tu, care ești atât de aspru cu faptele celorlalți, încât vezi și cele mai mici greșeli ale lor, cum arăți atâta nepăsare pentru faptele tale, încât le nesocotești și pe cele mai păcătoase?”¹⁰.

Orice om vede ușor greșelile semenului său și le mărește pe acestea, pe când cu greu își vede propriile greșeli. Iar dacă le vede, se străduiește să le micșoreze însemnătatea. Tocmai de aceea Biserica a rânduit în mod special ca în perioada Postului Mare să spunem rugăciunea Sfântului Efrem:

¹⁰ *Tâlcuire la Evanghelia după Matei 23, 2, PG 57, pp. 309-310.*

„Dăruiește-mi mie să văd greșeli-le mele și să nu osândesc pe fratele meu”. Adevărat, atunci când vedem păcatele noastre și ne dăm seama cât de mult L-am întristat pe Dumnezeu prin acestea, nu mai avem nicio dispoziție să ne preocupăm de păcatele semenilor noștri.

Cunoscând acestea, înțelegem cât de adevărat este cuvântul avvei Isaac: „Fericit este omul care-și cunoaște boala duhovnicească. Căci această cunoaștere i se face temelie, rădăcină și început al fiecărei fapte bune”.

„Dreptul care nu-și dă seama de boala lui duhovnicească se află în tăișul sabiei și nu este departe de a fi dat chiar și leului purtător de moarte, adică demonului mândriei.

Cel ce nu-și cunoaște boala duhovnicească nu are smerenie și cel ce

nu are smerenie nu poate atinge desăvârșirea duhovnicească”¹¹.

Cel ce nu-și cunoaște starea duhovnicească, mânat de mândrie, îi judecă pe ceilalți, și prin această faptă a lui va fi osândit de Dreptul Judecător, Domnul. Pe când cel ce-și cunoaște starea sa se smerește, și cu cuget neosânditor față de frații lui cere mila Domnului. Despre un astfel de om, ce a ajuns la cunoașterea de sine, un sfânt spune: „Cel ce are conștiința păcatelor sale este mai presus decât acela care înviază morți prin rugăciunea lui... Cel ce s-a învrednicit să se vadă pe sine este mai presus decât cel ce s-a învrednicit să-i vadă pe îngeri!”¹².

¹¹ Cuvântul 21, 1 și 7, *Ascetice*, pp. 82 și 85.

¹² Avva Isaac, Cuvântul 4, *Ascetice*, p. 153.